

DATE PRELIMINARE PRIVIND MATERIALE ARHEOLOGICE DIN PERIOADA DE TRANZIȚIE DE LA ENEOLITIC LA EPOCA BRONZULUI DESCOPERITE LA DĂMĂROAIA, CAMPANIA 2013

Elena Gavrilă*
Theodor Ignat*
Mirela-Camelia Vintilă*

Keywords: *Cernavodă II culture, waste pit, pottery, archaeological feature, Dămăroaia.*

Cuvinte cheie: *cultura Cernavodă II, groapă menajeră, ceramică, complex arheologic, Dămăroaia.*

Abstract: *The 2013 archaeological excavations from Dămăroaia, Bucharest uncovered a series of archaeological features of various ages (the transition from the Eneolithic to the Bronze Age, La Tène, Migration Age). The archaeological material presented within this article was provided by three archaeological features dated to the Cernavodă II culture outlining some particular characteristics of the Bucharest area at the beginning of the Early Bronze Age.*

Rezumat: *Cercetările din anul 2013 desfășurate la Dămăroaia în municipiul București au evidențiat existența unor complexe arheologice datând din diferite epoci (tranziție de la eneolitic la epoca bronzului, La Tène, epoca migrațiilor). Materialul arheologic ce face subiectul acestui articol provine din trei complexe arheologice și este atribuit culturii Cernavodă II, cu unele particularități specifice arealului bucureștean de la începutul Bronzului Timpuriu.*

Situl de la Dămăroaia se află în partea de nord a Bucureștiului, fiind și delimitat de lacul Grivița la nord, cimitirul Dămăroaia la est și străzile Neajlovului și Elocinței la sud, respectiv vest (Planșa I)¹.

Cercetările arheologice desfășurate în acest punct în campania 2013, au evidențiat existența unor complexe arheologice datând din diferite epoci (tranziție de la eneolitic la epoca bronzului, La Tène, epoca migrațiilor). Articolul de față continuă seria publicațiilor ce vizează materialul descoperit în acest punct² și prezintă materialul din perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului.

Descoperirile atribuite acestei perioade sunt foarte puține, însumând doar trei complexe (o locuință de suprafață și două gropi menajere). Aceste complexe au primit următoarele sigle: Complexul 2 (groapă) identificat în Secțiunea I, carourile 35-36, Complexul 15/20 (locuință de suprafață cu cuptor) în Secțiunea II /Caseta 3, carourile 45-47 și Complexul 43 (groapă) în Secțiunea VIII, carourile 35-36. La acestea se

* Muzeul Municipiului București.

¹ Mănuu Adameșteanu *et alii* 2006, p. 100-102.

² Vintilă *et alii* 2014. Ignat *et alii* 2015.

adaugă un vas descoperit în stratul de cultură, în cuprinsul Secțiunii V, caroul 45 (Planșa II).

Din punct de vedere tipologic și decorativ, materialele ceramice de la Dămăroaia pot fi atribuite culturii Cernavoda II (Foltești II), încadrându-se astfel cronologic în intervalul circa 3200-3000 BC³.

Așezarea reprezentativă a acestei culturi este cea din sectorul *b* de la Cernavodă⁴. Ca arie de manifestare, Cernavodă II a fost atestată în Muntenia, Dobrogea, sudul Moldovei și partea de NE a Bulgariei până la Varna și Ezero⁵. Analogii pentru materialele descoperite la Dămăroaia în timpul cercetărilor din 2013, au fost descoperite în așezările de la Boian, Ulmeni, Sultana, Gumelnița, Glina și Cățelu-Nou în București, Coșereni, Mironești-Malul Roșu⁶.

Complexul 2 (Planșa II)

Complexul 2 reprezintă o groapă cu resturi menajere, identificată în Secțiunea I, carourile 35-36, (la 0,42 m V față de profilul de E al secțiunii) începând de la cota de -0,49 m de la nivelul de călcare. La nivelul său de surprindere avea o formă circulară, cu diametrul de 0,56 m și o umplutură din pământ brun, lutos, omogen, cu pigmenți de chirpic (Planșa II/1). Diametrul gropii a crescut cu adâncimea, astfel încât la cota de -0,98 m avea o formă ovală, neregulată, cu dimensiunile de 1,20 m (N-S) x 0,88 m (E-V). La această adâncime apăreau fragmente ceramice și bucăți mari de chirpic conturându-se câteva pete de arsură în pământul negru din umplutura gropii. Fundul gropii a fost atins la cota de -1,10 m față de nivelul actual de călcare, complexul adâncindu-se în solul galben, steril arheologic (Planșa II/3).

În umplutura acestui complex au fost descoperite un număr total de 20 fragmente ceramice dintre care 10 provin de la un vas tip borcan (Planșa IX/1), care însă nu a putut fi reconstituit în întregime, iar alte 10 de la un recipient de același tip (Planșa IX/2):

Primul vas borcan (incomplet) avea formă bitronconică, marginea buzei trasă spre exterior, culoare cărămizie cu urme de ardere secundară la exterior, cafenie la interior, pastă grosieră cu mult nisip, pietricele și cioburi pisate în compoziție, decorat cu un șir de împunsături realizate cu bețișorul pe umărul vasului. Buza este crestată iar în partea inferioară vasul este acoperit cu barbotină.

Nr. col. 56, Înălțime păstrată = 26 cm, lățime păstrată = 18 cm, grosime perete= 0,9 cm.

Cel de-al doilea vas (tot incomplet) avea tot formă bitronconică, marginea buzei răsfrântă abrupt spre exterior, culoare cărămizie la exterior, neagră la interior cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară nisip, rare pietricele și multe cioburi pisate în compoziție. Prezintă crestături pe buză.

Nr. col. 55, Înălțime păstrată = 5 cm, lățime păstrată = 8,3 cm, grosime perete= 0,6 cm.

³ Nikolova *et alii* 1999, p. 250.

⁴ Morintz, Roman 1968, p. 559.

⁵ Petrescu-Dîmbovița 2001, p. 168.

⁶ Schuster, Popa 2008, p. 57-58.

Ceramica este în mare parte lucrată din pastă grosieră (77,8%) restul fiind intermediară (22,2%), arsă oxidant în totalitate, multe dintre fragmentele ceramice având urme de ardere secundară pe una sau ambele fețe. Toate fragmentele prezintă barbotină, cu excepția celor din pastă intermediară.

Decorul este reprezentat din creștături realizate cu o unealtă cu vârf subțire pe buza și pe umărul vasului.

Complexul 15 (Planșele IV-V, VI/1, VII/2, VIII)

Complexul 15 reprezintă o locuință cu cuptor (acesta din urmă fiind denumit Complexul 20). Locuința era orientată SE-NV. Partea superioară a acesteia a fost surprinsă la -0,60 m față de nivelul actual de călcare, imediat sub pământ vegetal cu umplutură modernă (Planșa IV/1).

În grund, Complexul 15 avea o formă ovală, neregulată, cu dimensiuni de 3,50 m (NV-SE) x 3 m (SV-NE). Umplutura locuinței consta în pământ negru, lutos, compact, cu multe fragmente ceramice suprapuse de aglomerări compacte de chirpici (începând cu cota de -1,08 m față de nivelul actual de călcare), (Planșa V/1). Fundul locuinței s-a restrâns în adâncime, fiind atins la cota de -1,35 m față de nivelul actual de călcare. Locuința fusese săpată în solul galben steril din punct de vedere arheologic (Planșa VI/1).

Complexul 20 (cuptor) a fost descoperit la cota de -0,62 m, în colțul de NE al locuinței având gura orientată spre S. Era de formă circulară în grund, cu diametrul de aproximativ 1,20 m (Planșa IV/2, VIII/1). Au fost surprinse o parte a calotei (la -0,67 m) și pereții. Vatra cuptorului a fost atinsă la -0,95 m față de nivelul actual și avea o grosime de doar 3 cm, cu o difuziune variabilă a căldurii, între 3 și 5 cm. Complexul avea o umplutură din pământ negru, compact cu mult chirpic. Nu au fost găsite fragmente ceramice în umplutura acestuia și nici nu au fost surprinse niveluri de refacere ale vetrei. Cuptorul a fost construit direct pe pământul galben, steril arheologic (Planșa V/1).

În fața gurii cuptorului, de la același nivel cu vatra, s-a conturat o groapă cu mult cărbune, cenușă și fragmente ceramice. Avea o formă ovală, cu o lungime de 1,90 m, o lățime de 1,30 m, fundul ei fiind atins la -2,04 m față de nivelul actual. Groapa de cenușă a fost secționată pe direcție N-S, observându-se mai multe niveluri de umplere ale gropii (Planșa VIII/2). Tot în umplutura gropii de cenușă au fost descoperite bucăți mari de chirpici și părți din calota cuptorului. Este de presupus că acestea au ajuns aici în urma prăbușirii cuptorului. Din aceeași groapă a fost recuperată o cantitate mare de oase de animale.

În complexul 15 a fost descoperit un număr de 1839 de fragmente ceramice din trei categorii de pastă. Din acest punct de vedere, cel mai slab reprezentată este categoria de pastă fină (12,2%), lotul cel mai consistent fiind reprezentat de categoria de pastă grosieră (49,9%), (Tabel 1)⁷.

⁷ Acesta este rezultatul numărării tuturor fragmentelor ceramice, inclusiv al celor care se lipesc între ele.

Categorii de pastă			
Fină	Intermediară	Grosieră	Total
225	697	917	1839
12,2%	37,9%	49,9%	100,0%

Tabelul 1. Complexul 15. Distribuția ceramicii pe categorii de pastă.

Din punct de vedere al degresanților, am identificat folosirea cu precădere a cioburilor pisate, în special pentru categoriile de pastă grosieră și intermediară, a nisipului fin, dar și a unui sort de nisip cu bobul mare. Această din urmă categorie de degresant a fost folosită doar pentru ceramica grosieră (Tabel 2). Nu am identificat fragmente ceramice cu scoică în pastă, acesta fiind unul dintre argumentele pentru încadrarea cronologică în cultura Cernavodă II.

Degresant				
	Cu nisip	Cu cioburi pisate	Cu nisip bob mare	Total
Fină	211	14	0	225
Intermediară	84	613	0	697
Grosieră	86	776	55	917
Total	381	1403	55	1839
Fină	94%	6%	0%	
Intermediară	12%	88%	0%	
Grosieră	9%	85%	6%	
Total	21%	76%	3%	

Tabelul 2. Complexul 15. Degresanții utilizați pentru ceramică.

Arderea este preponderent oxidant incompletă, dar spectrul de culori variază de la roșu cărămiziu la negru cenușiu. Remarcăm totuși că cea mai mare parte a ceramicii de factură fină este arsă reducător complet, având culoarea negru cenușiu. Fragmentele ceramice din pastă intermediară și grosieră au exteriorul de culori deschise (cărămizii), iar interiorul de culori închise (negru-cenușiu). Acest aspect poate indica o ardere a vaselor în mediu oxidant, dar o poziționare a acestora cu gura în jos în momentul arderii.

Toată ceramica analizată a fost lucrată cu mâna, iar pentru vasele de dimensiuni medii și mari, fracturile dispuse orizontal indică folosirea tehnicii colacilor. Pentru ceramica grosieră și intermediară, gradul de atenție acordat îngrijirii suprafețelor este unul redus. Doar în cazul ceramicii fine, atât interiorul cât și exteriorul vaselor este netezit atent, fără a avea însă urme de lustruire.

Dacă luăm în considerare numărul de fragmente, raportul dintre ceramica decorată și cea nedecorată este unul destul de strâns (Tabel 3). În calculul numărului

de fragmente decorate am inclus și pe cele ce prezintă barbotină neorganizată.⁸ Desigur că acest lucru influențează foarte mult procentajele, întrucât fragmentele de bază și pansă ce provin de la vase grosiere bitronconice (607 fragmente) sunt decorate cu barbotină. Dacă ar fi să nu considerăm barbotina ca fiind decor, atunci pentru ceramica grosieră în loc de 78,3% (ceramică decorată) ar avea doar 12,1%. Chiar și așa, ceramica grosieră ar avea cel mai mare procent de fragmente decorate.

	Fină	Intermediară	Grosieră	Total	Fină	Intermediară	Grosier	Total
Decorate	2	53	718	773	0,9%	7,6%	78,3%	42,0%
Nedecorate	223	644	199	1066	99,1%	92,4%	21,7%	58,0%
Total	225	697	917	1839	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Decorate	0,3%	6,9%	92,9%	100,0%				
Nedecorate	20,9%	60,4%	18,7%	100,0%				

Tabelul 3. Complexul 15. Distribuția ceramicii din punct de vedere al prezenței/absenței decorului.

În aceeași privință, menționăm absența aproape totală a decorului în cazul ceramicii fine, dar și prezența slabă pe ceramica intermediară.

Motive Decorative				
	Fină	Intermediară	Grosieră	Total
Cu brâu crestă	1	17	34	52
Cu brâu alveolar (adăugat)	0	0	15	15
Cu brâu excizat	1	0	0	1
Cu toartă	0	15	13	28
Cu pastile rotunde	0	1	0	1
Cu brâu alveolar sub buză	0	0	2	2
Cu șir de împunsături sub buză	0	1	1	2
Cu buton dublu sub buză	0	2	0	2
Cu barbotină	0	3	553	556
Cu buza crestată	0	14	30	44
Total	2	53	648	703
Cu brâu crestă	2%	33%	65%	7%
Cu brâu alveolar (adăugat)	0%	0%	100%	2%
Cu brâu excizat	100%	0%	0%	0%
Cu toartă	0%	54%	46%	4%
Cu pastile rotunde	0%	100%	0%	0%

⁸ Pentru mai multe detalii vezi Ignat *et alii* 2012; 2013.

Cu brâu alveolar sub buză	0%	0%	100%	0%
Cu șir de impunsături sub buză	0%	50%	50%	0%
Cu buton dublu sub buză	0%	100%	0%	0%
Cu barbotină	0%	1%	99%	79%
Cu buza crestată	0%	32%	68%	6%
Total	0%	8%	92%	100%

Tabelul 4. Complexul 15. Motive decorative identificate pe fragmentele ceramice.

Exceptând barbotina, cele mai frecvent folosite decoruri sunt buzele și brăiele crestate, urmate de toarte de diferite tipuri și dimensiuni, apoi de brăiele alveolare aplicate, butoni, pastile rotunjite, brăie excizate. Toate acestea se pot încadra ca tehnică de realizare în categoria decorului plastic, cel pictat sau incizat lipsind cu desăvârșire din lotul nostru ceramic. O observație interesantă este aceea că din punct de vedere al poziționării, toate aceste motive decorative, împodobesc partea superioară a vaselor, brăiele crestate/alveolare reprezentând linia de demarcație către decorul cu barbotină, prezent pe zona inferioară. Astfel, putem spune că o bună parte din vasele din pastă intermediară, și în special grosieră prezintă un decor plastic organizat în două registre.

	Tipuri de buze/vase	Fină	Inter- mediară	Grosieră	Total		
Tronconice	Cu buza evazată Strachini <i>S</i> (nedecorate)	21	1	0	22	27	22%
	Cu buza în prelungirea gâtului	4	0	1	5		
Bitronconice	Cu buza evazată (nedecorată)	0	6	4	10	94	77%
	Cu buza evazată (cu crestături)	0	9	19	28		
	Cu buza dreaptă (nedecorată)	0	8	8	16		
	Cu buza dreaptă (cu crestături)	0	5	11	16		
	Cu buza evazată și gât cilindric	2	4	0	6		
	Cu buza îngroșată la exterior	0	9	8	17		
	Cu toartă	0	1	0	1		
Globulare	Cu buza dreaptă	0	1	0	1	1	1%
TOTAL		27	44	51	122		
Total Procente		22%	36%	42%	100%		

Tabelul 5. Complexul 15. Tipuri de buze/tipologie vase după forma buzelor.

Am împărțit vasele în trei mari categorii de forme: tronconice, bitronconice și globulare.

Astfel, după tipologia celor 122 de buze am putea spune că cea mai mare parte a vaselor se înscriu în categoria celor bitronconice, urmate de vasele tronconice apoi cele globulare (Tabel 5). Din analiza aceluiși tabel observăm că, la nivel nominal, cea mai mare parte a vaselor de formă bitronconică sunt lucrate din pastă grosieră și intermediară, iar cele tronconice din categoria de pastă fină.

Pentru buzele de la vase bitronconice am identificat trei categorii mari de forme:

- evazată - care împreună cu gâtul formează o „pâlnie”; acest tip de buză poate fi decorat cu creștături sau nu.
- dreaptă - în general în prelungirea unui gât scurt; de asemenea acest tip de buză poate fi decorat cu creștături sau nu.
- îngroșată la exterior - în general în prelungirea unui gât lung; îngroșarea se face uneori prin aplicarea unei benzi de lut, iar în unele cazuri, imediat sub buză se găsește un brâu alveolat asociat cu diferite tipuri de proeminențe.

Am identificat, de asemenea, în lotul nostru și șase buze ușor evazate ce stau la capătul unui gât cilindric, lung. Acestea nu sunt decorate.

Pentru buzele de la vase tronconice observăm preponderența numerică a celor cu profil în forma literei *S* dar și câteva buze drepte, în prelungirea unui gât scurt.

Morfologic, am împărțit cele 117 baze de vase în trei mari categorii (Tabel 6):

- Baze inelare. Acestea prezintă o ușoară bordură pe întreaga circumferință (specifice cu precădere pentru vasele bitronconice).
- Cu pornire verticală. Sunt baze ai căror pereți pornesc vertical pe circa 0,5-1,5 cm și abia apoi dezvoltă unghi (specifice cu precădere pentru vasele bitronconice).
- Cu pereții în continuarea bazei (specifice cu precădere pentru vasele tronconice, majoritatea din pastă fină).

În cazul de față considerăm numărul de baze ca fiind numărul minim de vase. În acest caz, diferențele procentuale dintre cele trei categorii de pastă (Tabel 1) se schimbă semnificativ, fără însă a se modifica raportul dintre ele.

	Tipuri de baze	Fină	Intermediară	Grosieră	Total
Nominal	Inelare	0	5	27	32
	Cu pornire verticală	3	7	18	28
	Cu pereții în continuarea bazei	16	13	11	40
	Baze (fără pereți)	0	3	14	17
	Total	19	28	70	117
Procentual	Inelare	0%	16%	84%	100%
	Cu pornire verticală	11%	25%	64%	100%
	Cu pereții în continuarea bazei	40%	33%	28%	100%

Procentual	Baze (fără pereți)	0%	18%	82%	100%
	Total	16%	24%	60%	100%

Tabelul 6. Complexul 15. Tipuri de baze (structurare morfologică).

Procesul de restaurare al ceramicii din complexe de la Dămăroaia a fost întrerupt prematur din motive ce nu au ținut de voința noastră, nefiind reluat nici până astăzi. Pentru prezentarea acestui material am intervenit sumar din acest punct de vedere, lipind mai multe fragmente ceramice în încercarea de a reduce marja de eroare statistică. Totuși, la momentul restaurării, s-a reușit reîntregirea aproape completă (mai puțin a buzei) a unui vas din pastă grosieră cu decor plastic în două registre, cu brâu crestat și partea inferioară decorată cu barbotină neorganizată (Planșa XI/7).

Bază	Pansă	Brâu	Nedecorat superior	Total
6	49	14	9	78
7,7%	62,8%	17,9%	11,5%	100,0%

Tabelul 7. Complexul 15. Raportul dintre părțile morfologice ale unui vas bitronconic decorat cu brâu crestat și barbotină neorganizată.

Acesta se compune din 78 de fragmente dintre care șase sunt de bază, 49 de panse decorate cu barborină, 14 de brâu (decorat cu creștături) și nouă nedecorate, ce fac parte din partea superioară dintre brâu și buză. În tabelul de mai jos (Tabel 7) se poate observa un posibil model de fracturare al vaselor de acest tip, cu procentul în care fiecare dintre părțile componente ale vasului sunt prezente. Mai mult decât atât, în lotul nostru ceramic mai sunt alte două baze ce se compun din șase, respectiv cinci fragmente. Prin analogie putem presupune că se pot extrapola aceste procente și la restul fragmentelor de pansă decorate cu barbotină neorganizată, în încercarea de identificare a unui număr minim de vase pentru această categorie. Mergând pe această presupunere, dintr-un calcul simplu, putem sugera că cele 511 fragmente de pansă decorate cu barbotină neorganizată prezente în lotul nostru ceramic provin de la un număr minim de aproximativ 10 vase. Acest model trebuie privit cu rezerve, întrucât este doar o încercare de estimare, ce nu a luat în calcul o sumedenie de variabile cum ar fi dimensiunea vaselor.

Catalog selectiv al ceramicii din Complexul 15

Fragment de oală-borcan (Planșa IX/3, XIII/3), formă tronconică, marginea buzei îngroșată și teșită drept, culoare cărămizie la exterior, neagră la interior, pastă intermediară cu nisip, pietricele și cioburi pisate în compoziție, decorat cu un șir de împunsături la 2,7 cm sub buză.

Nr. col. 59, înălțime păstrată = 6 cm, lățime păstrată = 6,7 cm, grosime perete = 0,6-1,1 cm.

Fragment de oală-borcan (Planșa X/5, XIII/1), formă bitronconică, buza arcuită ușor spre exterior, culoare cafeniu-cenușiu la exterior, cenușiu închis la interior, pastă fină cu nisip, pietricele și cioburi pisate în compoziție, ardere secundară la exterior, buză decorată cu creștături. La 3 cm sub buză, peretele vasului este perforat.

Nr. col. 247, înălțime păstrată = 8,6 cm, lățime păstrată = 22,5 cm, grosime perete = 1,4 cm.

Fragment de buză (Planșa XIII/7), pereți drepecți, marginea buzei îngroșată și teșită, culoare cenușie, pastă intermediară cu cioburi pisate și nisip, ardere secundară la exterior, decorat cu un brâu alveolat, aplicat la 2,4 cm sub buză. Probabil a avut și butoni deasupra brâului.

Nr. col. 89, înălțime păstrată = 6 cm, lățime păstrată = 8,2 cm, grosime perete = 0,6-1,6 cm.

Fragment de vas (Planșa IX/8, XIII/5), pereți arcuiți spre exterior, culoare cărămizie la interior și brun la exterior, pastă fină cu pietricele, cioburi pisate și nisip, ardere secundară la exterior, decorat cu creștături pe buză.

Nr. col. 256, înălțime păstrată = 7,3 cm, lățime păstrată = 6,9 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de castron (Planșa XIII/6, XV/7), formă bitronconică, buza ușor profilată și arcuită spre exterior, culoare cenușie la exterior și brun la interior, pastă fină cu rare pietricele și nisip fin, cioburi pisate mărunt, urme de ardere secundară pe ambele fețe. La exterior suprafață netezită.

Nr. col. 253, înălțime păstrată = 8 cm, lățime păstrată = 7,9 cm, grosime perete = 0,7 cm.

Fragment de vas (Planșa X/2, XIII/8), gât cilindric, pereți drepecți și buză cu marginea ușor răsfrântă spre exterior, culoare brun cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă fină cu rare pietricele, cioburi pisate și nisip.

Nr. col. 250, înălțime păstrată = 10,1 cm, lățime păstrată = 9,6 cm, grosime perete = 0,7 cm.

Fragment de cană cu o toartă (Planșa XI/2, XIV/1), formă bitronconică, toartă dreptunghiulară în secțiune, trasă din buză și ușor supraînălțată, buza arcuită spre exterior, culoare cafenie cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu pietricele, nisip și cioburi pisate, decorat cu un șir de „boabe de linte” aplicate pe gât, la 1,8 cm sub buză.

Nr. col. 243, înălțime păstrată = 7,6 cm, lățime păstrată = 6,9 cm, lățime toartă = 1,8 cm, grosime perete = 0,5 cm, grosime toartă = 1,8 cm.

Fragment de vas (Planșa XIV/3), formă bitronconică, culoare cărămizie cu urme de ardere secundară la exterior și cenușie la interior, pastă intermediară cu pietricele, nisip și cioburi pisate, decorat cu un șir de împunsături dreptunghiulare ce marchează circumferința maximă a vasului.

Nr. col. 244, înălțime păstrată = 8,5 cm, lățime păstrată = 7,2 cm, grosime perete = 1,5 cm.

Fragment de vas (Planșa IX/4, XIV/2), culoare cărămizie cu urme de ardere secundară la exterior și neagră la interior, pastă grosieră cu multe pietricele, nisip cu bobul mare și cioburi pisate, decorat cu brâu alveolat.

Nr. col. 61, înălțime păstrată = 8,3 cm, lățime păstrată = 8,2 cm, grosime perete = 1,5 cm.

Fragment de oală-borcan formă bitronconică, spre buză pereții sunt arcuiți ușor spre exterior, culoare cenușiu cu urme de ardere secundară la exterior și neagră la interior, pastă intermediară cu bucăți mari de cioburi, pietricele și nisip, decorat cu creștături la baza gâtului vasului.

Nr. col. 249, înălțime păstrată = 24 cm, lățime păstrată = 22,5 cm, grosime perete = 0,9 cm.

Fragment de strachină (Planșa XII/5), formă tronconică, buza arcuită ușor spre exterior, culoare brun cu urme de ardere secundară la exterior și neagră la interior, pastă fină cu rare pietricele și nisip în compoziție.

Nr. col. 246, înălțime păstrată = 8,8 cm, lățime păstrată = 9,5 cm, grosime perete = 0,5 cm.

Fragment de strachină (Planșa X/6, XII/1), formă bitronconică, buza arcuită spre exterior, culoare brună pe ambele fețe, pastă fină cu rare pietricele, cioburi pisate și nisip în compoziție. Pe buză se observă o „creastă” de mici dimensiuni.

Nr. col. 252, înălțime păstrată = 8,3 cm, lățime păstrată = 8,8 cm, grosime perete = 0,5 cm.

Fragment vas (Planșa IX/5), culoare cărămizie cu urme de ardere secundară la exterior și neagră la interior, pastă grosieră cu pietricele, nisip și cioburi pisate, decorat cu un șir de găuri.

Nr. col. 62, înălțime păstrată = 8,2 cm, lățime păstrată = 9,2 cm, grosime perete = 1 cm.

Fragment de buză de vas probabil oală-borcan cu pereți arcuiți și buză trasă spre exterior, culoare neagră la interior și brun la exterior, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu creștături pe buză.

Nr. col. 242, înălțime păstrată = 10,7 cm, lățime păstrată = 5,8 cm, grosime perete = 1,9 cm.

Fragment de castron (Planșa X/3), formă bitronconică, buza arcuită spre exterior, culoare cărămizie la exterior și brun la interior, cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu rare pietricele, cioburi pisate și mult nisip fin.

Nr. col. 266, înălțime păstrată = 7,4 cm, lățime păstrată = 8,5 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de castron (Planșa XII/2), dimensiuni mici, formă tronconică, buza profilată și arcuită spre exterior, culoare brun cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă fină cu rare pietricele, cioburi pisate și nisip fin.

Nr. col. 260, înălțime păstrată = 5,1 cm, lățime păstrată = 7,2 cm, grosime perete = 0,7 cm.

Fragment de castron (Planșa X/7, XII/2), formă bitronconică, buza arcuită spre exterior, culoare cenușie pe ambele fețe, pastă fină cu rare pietricele, cioburi pisate și nisip fin.

Nr. col. 262, înălțime păstrată = 6,3 cm, lățime păstrată = 7,8 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de vas probabil oală-borcan, culoare cenușie la interior și cafenie la exterior, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip cu bobul mare, decorat cu alveolat în zona circumferinței maxime a vasului.

Nr. col. 264, înălțime păstrată = 4,5 cm, lățime păstrată = 7,9 cm, grosime perete = 1,2 cm.

Două fragmente de vas (Planșa XI/3), probabil oală-borcan, culoare cenușie pe ambele fețe și urme de ardere secundară la exterior, pastă grosieră cu multe pietricele și nisip cu bobul mare, decorat cu brâu alveolat aplicat deasupra circumferinței maxime a vasului.

Nr. col. 63+268, înălțime păstrată = 5,7 cm, lățime păstrată = 5,7 cm, grosime perete = 0,9 cm.

Fragment vas cu toartă dimensiuni mari, culoare brun-cenușiu pe ambele fețe, pastă intermediară cu multe cioburi pisate, rare pietricele și nisip fin. Toartă lată cu marginile îngroșate, dreptunghiulară în secțiune.

Nr. col. 263, înălțime păstrată = 7 cm, lățime păstrată = 6,9 cm, grosime perete = 1,2 cm, lățime toartă = 4 cm, grosime toartă = 1,4 cm.

Fragment vas cu toartă dimensiuni mari, culoare cărămizie cu urme de ardere secundară la exterior, neagră la interior, pastă grosieră cu cioburi pisate, multe pietricele și nisip cu bob mare. Toartă lată de tip panglică, dreptunghiulară în secțiune.

Nr. col. 58, înălțime păstrată = 6,5 cm, lățime păstrată = 7,2 cm, grosime perete = 0,7 cm, lățime toartă = 6,4 cm, grosime toartă = 1,4 cm.

Fragment de vas cu toartă dimensiuni medii, culoare cărămizie cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu cioburi pisate, pietricele și nisip. Toartă de dimensiuni medii și formă ovală în secțiune.

Nr. col. 261, înălțime păstrată = 6,7 cm, lățime păstrată = 6,7 cm, grosime perete = 0,6 cm, lățime toartă = 3,2 cm, grosime toartă = 1,3 cm.

Fragment de castron (Planșa XII/11), formă tronconică cu pereți ușor arcuiți, buză evidențiată prin îngroșarea marginii la exterior, culoare brun-cenușiu pe ambele fețe, fără urme de ardere secundară la exterior, pastă fină cu rare pietricele, cioburi pisate și nisip fin.

Nr. col. 254, înălțime păstrată = 5,5 cm, lățime păstrată = 8 cm, grosime perete = 0,5 cm.

Fragment de buză castron (Planșa IX/6), formă tronconică, pereți drepecți, evazați, buza teșită drept, prezintă manșon la exterior, culoare cărămizie pe ambele fețe, cu urme de ardere secundară la interior, pastă intermediară cu cioburi pisate, relativ multe pietricele și nisip. Prezintă pe manșon o apucătoare cu o alveolă în mijloc, de mici dimensiuni.

Nr. col. 90, înălțime păstrată = 10,3 cm, lățime păstrată = 8 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de buză vas formă bitronconică cu gât cilindric, dimensiuni medii, buza ușor trasă spre exterior, culoare cărămizie cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă fină, cioburi pisate și nisip fin.

Nr. col. 353, înălțime păstrată = 6,7 cm, lățime păstrată = 5 cm, grosime perete = 0,4 cm.

Fragment de vas probabil borcan, dimensiuni mari, culoare cărămidie pe ambele fețe, urme de ardere secundară la exterior, pastă intermediară cu rare pietricele, multe cioburi pisate și nisip, decorat cu un șir de creștături înguste.

Nr. col. 259, înălțime păstrată = 7,5 cm, lățime păstrată = 7 cm, grosime perete = 0,7 cm.

Fragment de buză de vas cu pereți drepecți, dimensiuni mari, buză dreaptă, culoare cărămidie cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu pietricele mici, cioburi pisate și nisip. Este decorat cu un brâu alveolat dublu, lat de 2,4 cm, dispus la 1 cm sub buză. Brâul alveolat prezintă și o apucătoare dublă, de dimensiuni medii, cu o lungime de 3 cm și o lățime de 2 cm. Între cele două registre ale brâului alveolat și sub apucătoare, au fost practicate găuri.

Nr. col. 353, înălțime păstrată = 4,7 cm, lățime păstrată = 7 cm, grosime perete = 0,7 cm.

Fragment de vas (Planșa IX/7), de dimensiuni mari, culoare cenușie la exterior și cărămidie la interior, fără urme de ardere secundară, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip. Este decorat cu trei șiruri paralele de impresiuni, realizate cu un bețisor.

Nr. col. 92, înălțime păstrată = 6,7 cm, lățime păstrată = 7,7 cm, grosime perete = 0,8 cm.

Fragment de buză de vas (Planșa XI/1) dimensiuni mari, formă bitronconică cu gât cilindric, buză dreaptă, culoare cenușie pe ambele fețe, pastă intermediară cu multe pietricele mici, cioburi pisate și nisip fin. Este decorat cu șiruri paralele de impresiuni, două dispuse imediat sub buză și un al treilea pe umărul vasului.

Nr. col. 245, înălțime păstrată = 7,4 cm, lățime păstrată = 8,2 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Complexul 43 (Planșa VI/2, VII/1)

Complexul 43 reprezintă o groapă identificată în Secțiunea VIII, carourile 35-36. Partea superioară a acesteia a fost atinsă la -0,70 m față de nivelul actual de călcare, imediat sub pământ vegetal cu umplutură modernă. În grund avea o formă neregulată, de dimensiuni mari (1,56 m x 2 m) iar în profil o formă de clopot, neregulată. A fost tăiată în partea superioară de o altă groapă (Complexul 37 - epoca geto-dacică), (Planșa VII/1).

Fundul gropii a fost atins la cota de -1,10 m față de nivelul actual de călcare, fiind săpată în solul galben, steril arheologic. Complexul a fost secționat pe direcție N-S, observându-se două niveluri de umplere a gropii. Nivelul superior (între -0,70-1,52 m) avea o umplutură din pământ negru eterogen, amestecat cu mult chirpic, cărbune, oase de animal și multe fragmente ceramice. De la adâncimea de -1,52 m până la fundul gropii se observă cel de-al doilea nivel de umplere al gropii, format din pământ cenușiu amestecat cu pământ galben, ușor afânat, pe alocuri cu carbonați, mai rar fragmente ceramice. După umplutura complexului putem presupune că este vorba de o groapă menajeră cu două faze de umplere. Tot din umplutura acestei gropi, provin

două oase de animal și un pandantiv dintr-un canin perforat, descoperit la adâncimea de -0,95 m față de nivelul actual de călcare.

Ceramica descoperită în umplutura complexului însumează 109 fragmente provenind de la mai multe vase, niciunul întregibil. Din totalul acestora, doar 6 (5,5 %) sunt din pastă fină, 51 (46,78%) din pastă intermediară și restul grosiere (47,71%) (Tabel 8).

Pastă			
Fină	Intermediară	Grosieră	Total
6	51	52	109

Tabel 8. Complexul 43. Distribuția ceramicii pe categorii de pastă.

Ca degresanți s-au folosit, ca și în cazul Complexului 15, cioburi pisate, nisip fin sau cu bob mare și pietricele. Raportul dintre degresanți și cantitatea acestora este diferită, în funcție de pasta din care au fost lucrate vasele (Tabel 9).

Degresant				
	Cu nisip	Cu cioburi pisate	Cu nisip bob mare	Total
Fină	6	0	0	6
Intermediară	5	46	0	51
Grosieră	0	52	0	52
Total	11	98	0	109
Fină	5,50%	0%	0%	5,50%
Intermediară	4,58%	42,20%	0%	46,78%
Grosieră	0%	47,70%	0%	47,70%
Total	10,08%	89,90%	0%	100%

Tabel 9. Complexul 43. Degresanții utilizați pentru ceramică.

Cea mai mare parte a ceramicii este reprezentată de fragmente atipice dar întâlnim într-o mai mică măsură și buze de oale-borcan, străchini și castroane, două torți și șapte fragmente din baza unor vase, de diferite tipuri (Tabel 10). Fragmentele de oală-borcan par a proveni de la un singur vas, care a fost acoperit cu barbotină în jumătatea inferioară. Fragmentele sunt prea puține pentru completarea, măcar parțială, a unui profil din vasul respectiv. Ceramica este arsă oxidant în proporție de 87,39 %, restul reducător, toate fragmentele având urme de ardere secundară.

	Tipuri de baze	Fină	Intermediară	Grosieră	Total
Nominal	Inelare	0	0	2	2
	Cu pornire verticală	0	1	0	1
	Cu pereții în continuarea bazei	0	4	0	4

Nominal	Baze (fără pereți)	0	0	0	0
	Total	0	5	2	7
Procentual	Inelare	0%	0%	28,27%	28,57%
	Cu pornire verticală	0%	14,28%	0%	14,58%
	Cu pereții în continuarea bazei	0%	57,14%	0%	57,14%
	Baze (fără pereți)	0%	0%	0%	0%
	Total	0%	71,42%	28,27%	100%

Tabel 10. Complexul 43. Tipuri de baze (structurare morfologică).

Și în cazul acestui complex au fost identificate cele trei mari categorii de forme de vase, respectiv tronconice, bitronconice și globulare, fiecare categorie având mai multe tipuri de vase, identificate după fragmentele de buze descoperite (Tabel 11).

	Tipuri de buze/vase	Fină	Intermediară	Grosieră	Total
Tronconice	Cu buza evazată Strachini S (nedecorate)	0	0	0	0
	Cu buza în prelungirea gâtului	0	1	0	1
Bitronconice	Cu buza evazată (nedecorată)	4	2	0	6
	Cu buza evazată (cu creștături)	0	4	0	4
	Cu buza dreaptă (nedecorată)	0	0	1	1
	Cu buza dreaptă (cu creștături)	0	0	0	0
	Cu buza evazată și gât cilindric	0	0	0	0
	Cu buza îngroșată la exterior	0	0	0	0
	Cu toartă	2	0	0	2
Globular	Cu buza dreaptă	0	0	0	0
TOTAL		6	7	1	14

Tabel 11. Complexul 43. Tipuri de buze/tipologie vase după forma buzelor.

Decorul a fost aplicat preponderent pe vasele intermediare și grosiere și mai puțin pe vasele lucrate din pastă fină (Tabel 12). Acesta constă din șiruri de creștături și perforații de diferite forme sau mărimi. De remarcat un fragment de castron (nr. colecție 329) care prezintă un brâu alveolar sub buza, dublat deasupra acestuia de un șir de găuri.

Din categoria torților și apucătorilor menționăm două fragmente cu toartă bandă, două torți de formă circulară în secțiune dintre care una de mici dimensiuni (pe un fragment de castron) și apucători realizate prin strângerea pastei între degete (două fragmente).

Motive Decorative				
	Fină	Intermediară	Grosieră	Total
Cu brâu crestat	0	4	5	9
Cu brâu alveolar (adăugat)	0	0	0	0
Cu brâu excizat	0	0	0	0
Cu toartă	1	1	0	2
Cu pastile rotunde	0	0	0	0
Cu brâu alveolar sub buză	0	0	1	1
Cu șir de împunsături sub buză	0	0	0	0
Cu buton dublu sub buză	0	0	1	1
Cu barbotină	0	0	43	43
Total	1	5	50	56
Cu brâu crestat	0%	7,14%	8,92%	16,07%
Cu brâu alveolar (adăugat)	0%	0%	0%	0%
Cu brâu excizat	0%	0%	0%	0%
Cu toartă	1,78%	1,78%	0%	3,57%
Cu pastile rotunde	0%	0%	0%	0%
Cu brâu alveolar sub buză	0%	0%	1,78%	1,78%
Cu șir de împunsături sub buză	0%	0%	0%	0%
Cu buton dublu sub buză	0%	0%	1,78%	1,78%
Cu barbotină	0%	0%	76,78%	76,78%
Total	1,78%	8,92%	92%	100%

Tabelul 12. Complexul 43. Distribuția ceramicii din punct de vedere al prezenței/absenței decorului.

Catalog selectiv al ceramicii din Complexul 43

Fragment de vas cu toartă (Planșa XIV/5), probabil oală-borcan, culoare neagră la interior și cărămidă cu urme de ardere secundară la exterior, pastă grosieră cu pietricele, cioburi pisate și nisip; partea inferioară a vasului este acoperită de barbotină. Este decorat cu un brâu alveolat ce marchează zona circumferinței maxime a vasului, lucrat cu barbotină. Prezintă și o toartă lată de dimensiuni medii, de formă dreptunghiulară în secțiune, a cărei ataș inferior este aplicat pe linia brăului alveolat. Nr. col. 278, înălțime păstrată = 21 cm, lățime păstrată = 14 cm, grosime perete = 1,3 cm, lățime toartă = 3,2 cm, grosime toartă = 0,6 cm.

Fragment de vas cu toartă probabil oală-borcan, culoare cenușie la interior și cafenie la exterior cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă grosieră cu pietricele, cioburi pisate și nisip; partea inferioară a vasului este acoperită de barbotină. Este decorat cu un brâu alveolat ce marchează zona circumferinței maxime

a vasului, lucrat din barbotină. Prezenta și o toartă lată de dimensiuni medii care nu s-a păstrat, de formă ovală în secțiune, a cărei ataș inferior este aplicat pe linia brâului alveolat.

Nr. col. 275, înălțime păstrată = 15,2 cm, lățime păstrată = 15,9 cm, grosime perete = 0,9 cm, lățime toartă = 3,9 cm, grosime toartă = 0,9 cm.

Fragment de buză de vas (Planșa XII/4), probabil oală-borcan cu pereți arcuiți și buză trasă spre exterior, culoare neagră la interior și cărămidă cu urme de ardere secundară la exterior, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu creștături pe buză.

Nr. col. 271, înălțime păstrată = 6,5 cm, lățime păstrată = 7,4 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de buză de vas probabil oală-borcan cu pereți arcuiți și buză ușor trasă spre exterior, culoare cenușie cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu creștături pe buză.

Nr. col. 274, înălțime păstrată = 4 cm, lățime păstrată = 4,5 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de vas (Planșa XII/3), probabil oală-borcan cu pereți arcuiți, culoare cărămidă la interior și brun cu urme de ardere secundară la exterior, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu un brâu din creștături pe circumferința maximă a vasului.

Nr. col. 333, înălțime păstrată = 7 cm, lățime păstrată = 7,2 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de buză de vas (Planșa XII/2), probabil oală-borcan cu pereți arcuiți și buză ușor trasă spre exterior, culoare cenușie cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu creștături oblice pe buză.

Nr. col. 272, înălțime păstrată = 6,5 cm, lățime păstrată = 5 cm, grosime perete = 0,8 cm.

Fragment de vas (Planșa XII/5), de culoare neagră la interior și brun cu urme de ardere secundară la exterior, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu un brâu din creștături pe circumferința maximă a vasului.

Nr. col. 330, înălțime păstrată = 5,4 cm, lățime păstrată = 5,2 cm, grosime perete = 0,7 cm.

Fragment de vas (Planșa XII/6), de culoare neagră la interior și cărămidă cu urme de ardere secundară la exterior, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu un brâu din creștături ușor oblice pe circumferința maximă a vasului.

Nr. col. 273, înălțime păstrată = 4,9 cm, lățime păstrată = 4,2 cm, grosime perete = 1,2 cm.

Fragment de vas de culoare brun închis pe ambele fețe, cu urme de ardere secundară la exterior, pastă intermediară cu pietricele, cioburi pisate și nisip, decorat cu un brâu din împunsături în formă de lacrimă pe circumferința maximă a vasului.

Nr. col. 331, înălțime păstrată = 5,3 cm, lățime păstrată = 8,2 cm, grosime perete = 0,8 cm.

Fragment de buză de vas de culoare cenușiu deschis cu urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu multe pietricele, cioburi pisate și nisip, buza teșită oblic spre interior, decorat la 3 cm sub buză cu un brâu alveolat deasupra căruia au practicate din loc în loc găuri.

Nr. col. 329, înălțime păstrată = 4,6 cm, lățime păstrată = 3,5 cm, grosime perete = 1,2 cm.

Fragment de buză de cană cu toartă (Planșa XII/1, XV/12), formă bitronconică, de culoare cenușie pe ambele fețe, pastă fină cu rare pietricele mici, cioburi pisate și nisip fin, decorat cu alveole pe buză. Buza trasă ușor spre exterior. Toarta este aplicată la 1,3 cm sub buză și are o formă ovală în secțiune.

Nr. col. 269, înălțime păstrată = 6,7 cm, lățime păstrată = 4,2 cm, grosime perete = 0,4 cm, lățime toartă = 1,5 cm, grosime toartă = 0,4 cm.

Fragment de buză de castron (Planșa XII/3) de dimensiuni medii, de culoare neagră, fără urme de ardere secundară pe ambele fețe, pastă intermediară cu multe pietricele și nisip, rare cioburi pisate, buza scurtă trasă spre exterior, nedecorat.

Nr. col. 277, înălțime păstrată = 5,6 cm, lățime păstrată = 4,9 cm, grosime perete = 0,6 cm.

Fragment de buză de strachină cu toartă (Planșa XII/4), formă bitronconică, de culoare neagră pe ambele fețe, pastă intermediară cu pietricele mici, cioburi pisate și mult nisip fin, trasă ușor spre exterior. Decorat cu creștături pe buză și partea interioară a acesteia doar în dreptul torții. Toarta, la 0,7 m sub buză, este sugerată prin strângerea pastei între degete. Deasupra acesteia, buza este ușor înălțată formând o creastă.

Nr. col. 279, înălțime păstrată = 5 cm, lățime păstrată = 4,2 cm, grosime perete = 0,4 cm, lungime toartă = 2,2 cm, lățime toartă = 0,5 cm, grosime toartă = 0,4 cm.

Concluzii

Materiale asemănătoare au fost descoperite și la Foltești, în nivelurile atribuite fazei a II a culturii, motiv pentru care în literatura de specialitate apare asocierea Cernavodă II-Foltești II⁹. Cernavodă II reprezintă o manifestare străină de Cernavodă I și Cernavodă III, analogiile și înrudirile sale fiind de găsit în Moldova, în mediile Horodiștea și Foltești¹⁰. Cernavodă II este considerat a fi fondul pe care s-a dezvoltat ulterior cultura Glina, având un rol important în procesul de constituire a noilor gupuri etno-culturale din perioada timpurie a epocii bronzului. De remarcat la Dămăroaia prezența – deși în număr mic – a unor fragmente ceramice cu mult nisip cu bobul mare și multe pietricele în pastă, specifice culturii Glina din bronzul timpuriu.

Caracteristice pentru cultura Cernavodă II sunt formele unor vase (străchini cu profil în forma literei „S”, vase cu gât cilindric, vase cu gura trompetiformă și corp bombat, borcane cu umăr retras și marginea ușor răsfrântă, castroane largi cu gura în formă de pâlnie, etc.)¹¹ și lucrate din pastă cu nisip, pietricele și cioburi pisate, element constatat și pe materialul descoperit în Dămăroaia, în timpul campaniei din 2013.

⁹ Morintz, Roman 1968, p. 561.

¹⁰ Schuster, Popa 2008, p. 56.

¹¹ Morintz, Roman 1968, p. 569.

Lipsesc fragmentele ceramice cu scoici pisate în compoziția pastei, și brăurile reliefate sau realizate cu șnurul răsucit, elemente definitorii în schimb pentru Cernavodă I și III.

Sunt însă o serie de aspecte care ne îndeamnă să credem că la Dămăroaia avem de-a face cu un aspect local diferit față de descoperirile din Sectorul *b* de la Cernavodă, specific pentru zona bucureșteană, observat de altfel și în urma săpăturilor de la Cățelu Nou¹². Alți cercetători consideră că nu ar fi vorba despre un aspect local, cât mai degrabă despre o diferență cronologică¹³, fără însă a exclude prima posibilitate.

Sunt câteva caracteristici ale materialului ceramic ce lipsesc în lotul de la Dămăroaia și care, de-a lungul timpului au fost atribuite culturii Cernavodă II. Lipsește decorul incizat de orice fel, și lipsesc brăiele alveolare sau șirurile de creștături dispuse vertical pe suprafața vaselor.

Formele vaselor identificate de noi, dar mai ales asocierea de decor prezintă în toate cele trei complexe pe vasele grosiere bitronconice: buză crestată, brâu crestat sub care se găsește barbotină neorganizată, plus un vas cu toartă ușor înălțată, din pastă fină, cu pastile rotunde aplicate constituie proto-tipuri ale celor de tip Glina III-Schnekenberg¹⁴, filiația dintre Glina III și Cernavodă II fiind observată și de Petre Roman¹⁵. Tipul de vas grosier mai sus menționat are analogii de asemenea în situl de la Coșereni¹⁶. Aceste caracteristici ale materialelor ceramice Cernavodă II-Foltești II din zona București-Ilfov a fost identificată și de Cristian Schuster în urma săpăturilor de la Mironesti¹⁷. Prin coroborarea acestor materiale cu descoperirile de la Cățelu Nou, același cercetător plasează cronologic descoperirile din zona București-Ilfov între culturile Cernavodă II și Glina¹⁸. Considerăm că materialele ceramice de la Dămăroaia se încadrează corespunzător acestui tip de manifestare de la debutul Bronzului Timpuriu.

Bibliografie

Berciu et alii 1973: D. Berciu, S. Morintz, P. Roman, *Cultura Cernavodă II. Așezarea din sectorul b de la Cernavodă*, SCIV, 24, 3, 1973, p. 373-405.

Leahu 1965: V. Leahu, *Săpăturile arheologice de la Cățelu Nou*, CAB, II, 1965, p. 11-70.

Ignat et alii 2012: T. Ignat, V. Opreș, M. Voicu, R.R. Andreescu, C. Lazăr, *Ceramica din locuința nr. 5 de la Sultana-Malu Roșu. Analiză primară (I)*, BMJT. Seria Arheologie 4: 2012, p. 101-32.

¹² Leahu 1965, p. 14-24.

¹³ Berciu et alii 1973, p. 397.

¹⁴ Leahu 1965, p. 21.

¹⁵ Roman 1976, p. 41.

¹⁶ Nestor, Zaharia, 1968, p. 30, fig. 6.

¹⁷ Schuster, Popa 2008, p. 56.

¹⁸ Schuster 2009, p. 410.

Ignat et alii 2013: T. Ignat, V. Opriș, C. Lazăr, *Ceramica din locuința nr. 5 de la Sultana-Malu Roșu. Analiză primară (II)*, BMJT, Seria Arheologie, 5, 2013, p. 155-171.

Ignat et alii 2015: T. Ignat, Camelia-Mirela Vintilă, Elena Gavrilă, *La Tène inhabitation features discovered at Dămăroaia archaeological site in Bucharest*, RCAN, I, 1, 2015, p. 105-143.

Mănușu Adameșteanu et alii 2006: Gh. Mănușu Adameșteanu, Cristina Alexandrescu, Florina Panait-Bârzescu, *București, Punct: Aleea Scroviștei, nr. 50-54, sector 1*, CCA, campania anului 2005. A XL-a Sesiune Națională de Rapoarte Arheologice, Constanța, 31 mai - 3 iunie 2006, p. 100-102, București, CIMEC.

Morintz, Roman 1968: S. Morintz, P. Roman, *Asupra perioadei de trecere de la eneolitic la epoca bronzului la Dunărea de Jos*, SCIV 19, 4, 1968, p. 553-573.

Nestor, Zaharia 1968: I. Nestor, Eugenia Zaharia, *Sur la période de transition du Néolithique à l'âge du Bronze dans l'aire des civilisations de Cucuteni et de Gumelnița*, Dacia NS, XII, 1968, p. 17-43.

Nikolova 1999: Lolita Nikolova (with contributions by I. Manzura and C. Schuster), *The Balkans in Later Prehistory. Periodization, Chronology and Cultural Development in the Final Copper and Early Bronze Age (Fourth and Third Millennia BC)*, Chapter 12. Synchronizations, BARIntSer 791, 1999.

Petrescu-Dîmbovița 2001: M. Petrescu-Dîmbovița, *Eneoliticul dezvoltat în Moștenirea timpurilor îndepărtate*, vol.1, București, 2001 p. 154-169.

Roman 1976: P. Roman, *Die Glina III-Kultur*. PZ 51, 1, p. 26-42.

Schuster, Popa 2008: C. Schuster, T. Popa, *Mironești I, Locuri, cercetări arheologice, monumente și personaje istorice*, Bibliotheca Musei Giurgiuensis, Monografii III, Ed. Pelican, Giurgiu, 2008.

Schuster 2009: C. Schuster, *Epoca Bronzului pe teritoriul Municipiului București și în județul Ilfov*, CAB, VIII, 2009, p. 393-432.

Vintilă et alii 2014: Camelia Mirela Vintilă, *Două locuințe din sec. VI-VII descoperite în situl București „Dămăroaia”*, BMJT, 6, 2014, p. 105-126.

Lista ilustrațiilor / List of illustrations

Planșa I. Vedere din satelit cu terenul cercetat (1); plan de încadrare a terenului cercetat (2).

Plate I. Sattelite view of the research area (1); Cadastral plan of the researched area (2).

Planșa II. Amplasarea secțiunilor și a complexelor 2, 15/20 și 43.

Plate II. The placement of trenches and features 2, 15/20 and 43.

Planșa III. Complexul 2, diferite stadii de surprindere.

Plate III. Feature 2, various stages of research.

Planșa IV. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), diferite stadii de cercetare. Vedere de la nord la sud (1) și de la est la vest (2).

Plate IV. Feature 15 (dwelling) and 20 (kiln) on various stages of research. North to South view (1); East to West view (2).

Planșa V. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), diferite stadii de cercetare. Vedere de la est la vest (1) și de la nord-vest la sud-est (2).

Plate V. Feature 15 (dwelling) and 20 (kiln) on various stages of research. East to West view (1); Northwest to Southeast view (2).

Planșa VI. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), profil secționare pe direcție nord-sud (1); complexul 43 (2).

Plate VI. Feature 15 (dwelling) and 20 (kiln), western profile (1); Feature 43 (2).

Planșa VII. Complexul 43, grund (1); Complexul 15, grund și profil (2).

Plate VII. Feature 43, plan (1); Feature 15, plan and profile (2).

Planșa VIII. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), plan (1) și profil de la secționarea complexelor (2).

Plate VIII. Feature 15 (dwelling) and 20 (kiln), plan (1) and profiles from sectioning the features (2).

Planșa IX. Fragmente ceramice din complexele 2 (1-2) și 15 (3-8).

Plate IX. Pottery fragments from Features 2 (1-2) and 15 (3-8).

Planșa X. Fragmente ceramice din complexul 15 (1-8).

Plate X. Pottery fragments from Feature 15 (1-8).

Planșa XI. Fragmente ceramice din complexul 15 (1-6).

Plate XI. Pottery fragments from Feature 15 (1-6).

Planșa XII. Fragmente ceramice din complexul 43 (1-6).

Plate XII. Pottery fragments from Feature 43 (1-6).

Planșa XIII. Tipuri de vase descoperite în Complexul 15 (1-7). *Desen Elena Gavrilă.*

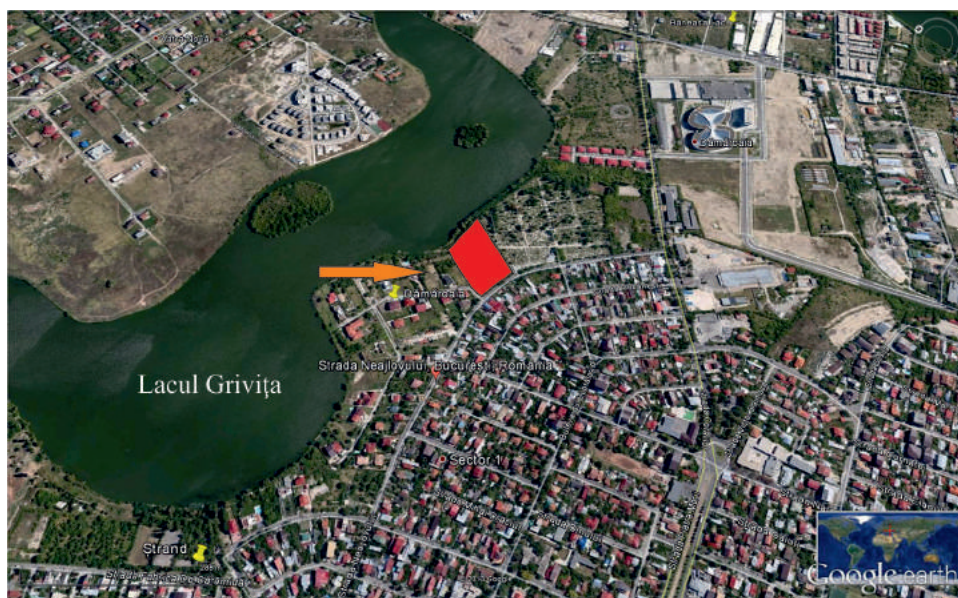
Plate XIII. Types of vessels discovered in Feature 15 (1-7). *Drawing Elena Gavrilă.*

Planșa XIV. Tipuri de vase descoperite în Complexul 15 (1-4) și Complexul 43 (5). *Desen Elena Gavrilă.*

Plate XIV. Types of vessels discovered in Feature 15 (1-4) and Feature 43 (5). *Drawing Elena Gavrilă.*

Planșa XV. Tipuri de vase descoperite în Complexele 2 (10), 15 (1-9, 11) și 43 (12). *Desen Theodor Ignat și Alina Streinu.*

Plate XV. Types of vessels discovered in Feature 2 (10), Feature 15 (1-9, 11) and 43 (12). *Drawing Theodor Ignat and Alina Streinu.*

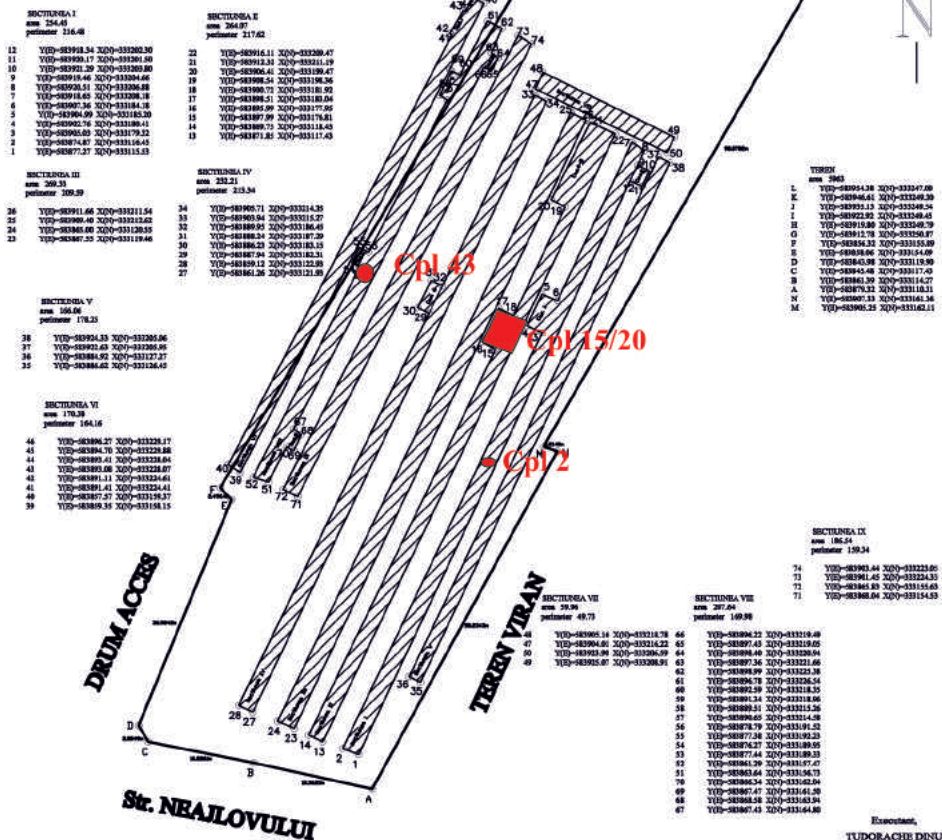
1

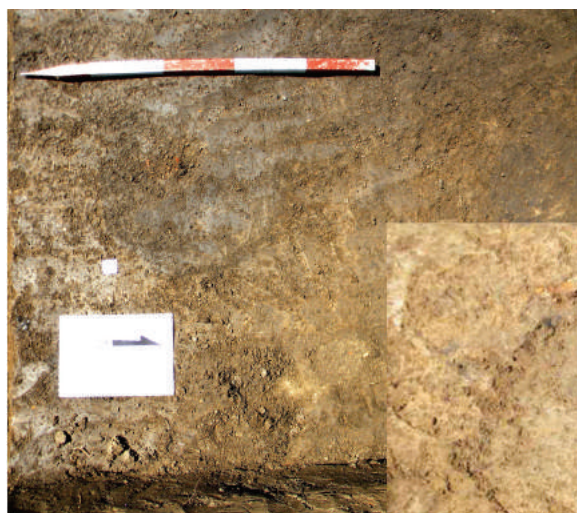
2

Planșa I. Vedere din satelit cu terenul cercetat (1); plan de încadrare a terenului cercetat (2).

Caseta 1 = 5,30 (N-S) x 2,50 m (V-E);
 Caseta 2 = 2,55 m (N-S) x 2,00 m (V-E);
 Caseta 3 = 7,30 m (N-S) x 2,50 m (V-E);
 Caseta 4: 5,60 m (N-S) x 2,50 m (V-E);
 Caseta 5 = 1,90 m (pe directia V-E) x 4,60 m (pe directia N-S);
 Caseta 6 = 4,60 m (pe directia N-S) x 1,90 m (pe directia V-E);
 Caseta 7 = 1,70 m (pe directia V-E x 4,60 m (pe directia N-S);
 Caseta 8 = 2,54 m (N-S) x 1,56 m (V-E);
 Caseta 9 = 8,20 (N-S) x 1,20 m (V-E);
 Caseta 10 = 2,30 m (N-S) x 1,20 m (V-E);
 Caseta 11 = 2,70 m (N-S) x 1,30 m (V-E);

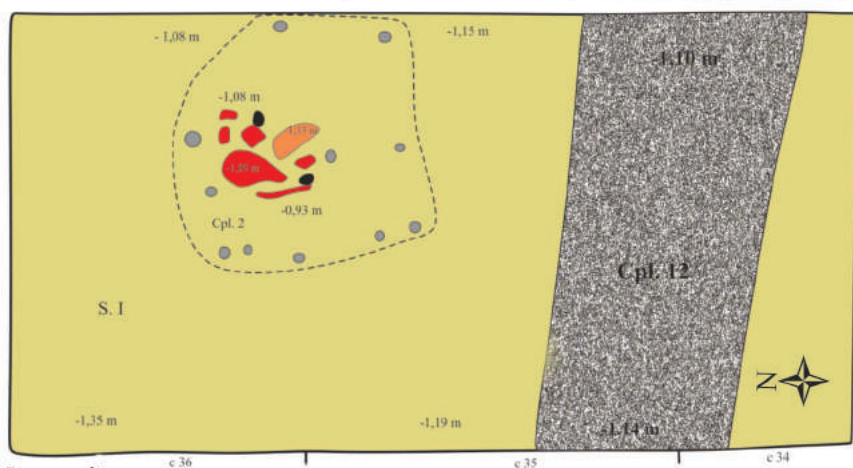
Planşa II. Amplasarea secţiunilor şi a complexelor 2, 15/20 şi 43.

1

2

3

Legendă:

- Placă de vatră
- Pământ ars la roșu
- Cărbune
- Gropițe de pari

0 1 m

Planșă III. Complexul 2, diferite stadii de surprindere.

1

2

Planșa IV. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), diferite stadii de cercetare. Vedere de la nord la sud (1) și de la est la vest (2).

1

2

Planșa V. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), diferite stadii de cercetare.
Vedere de la est la vest (1) și de la nord-vest la sud-est (2).

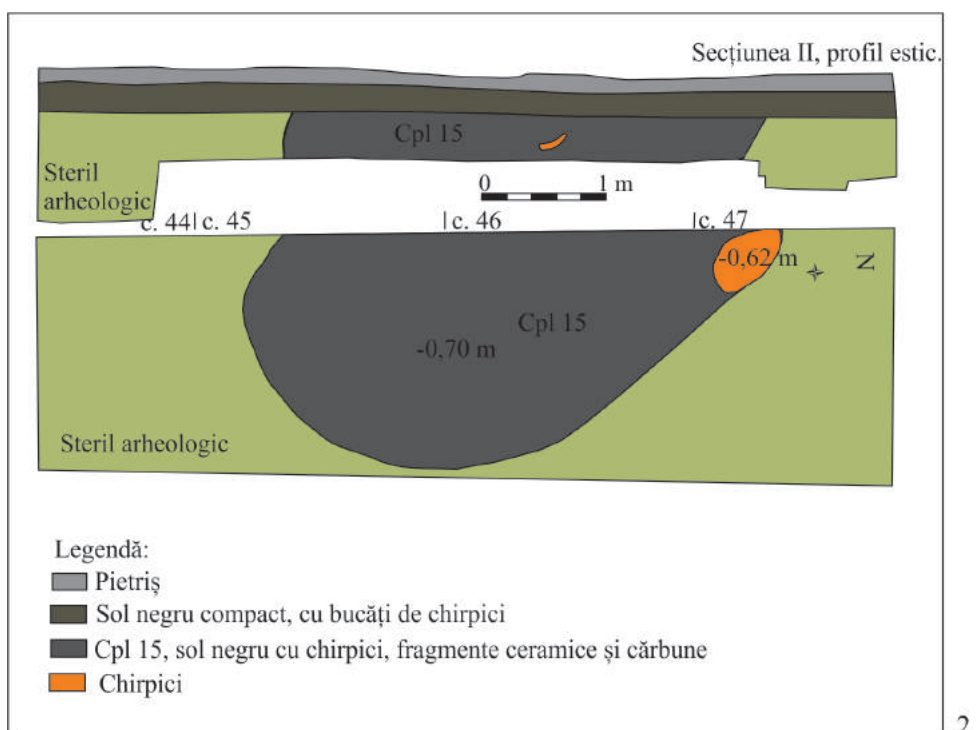
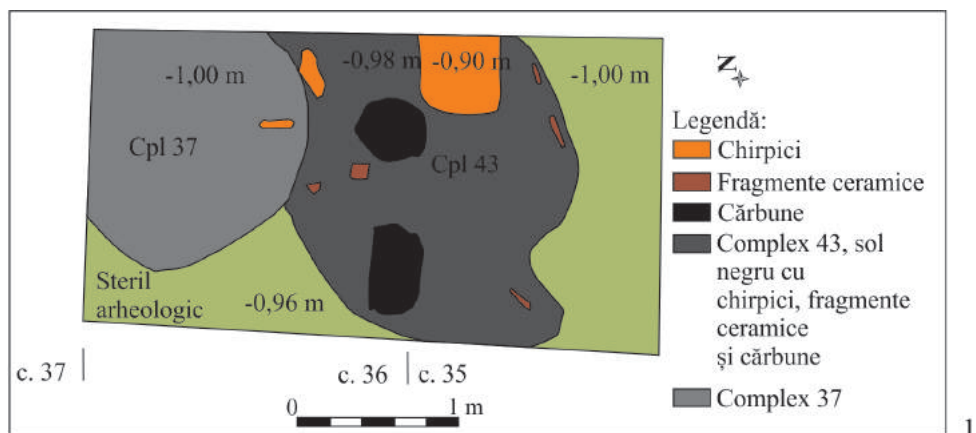

1

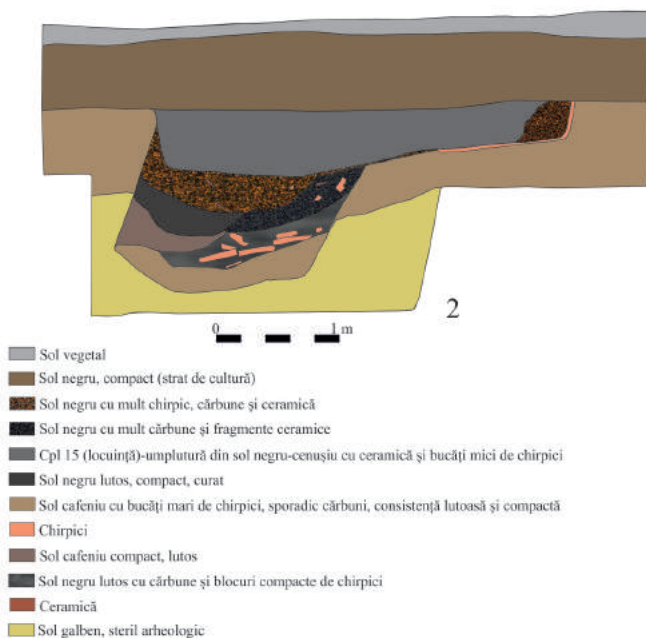
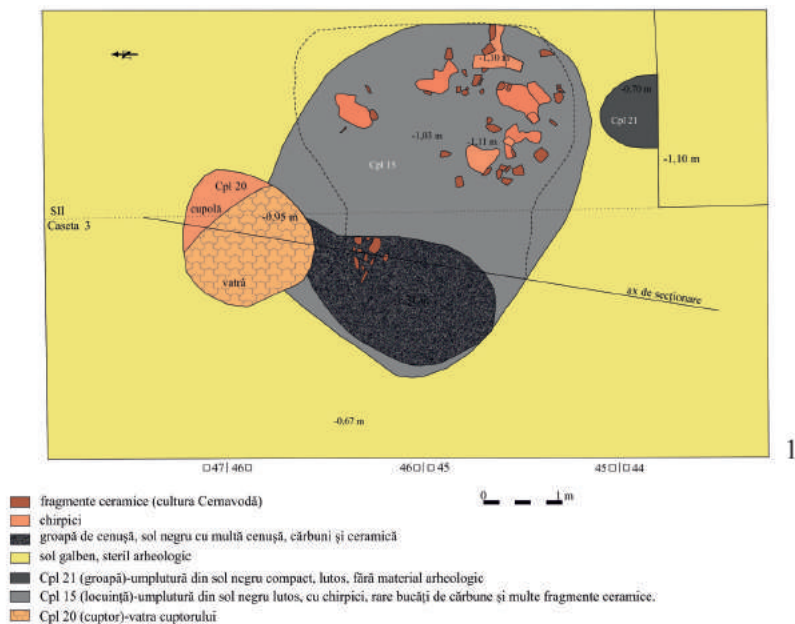

2

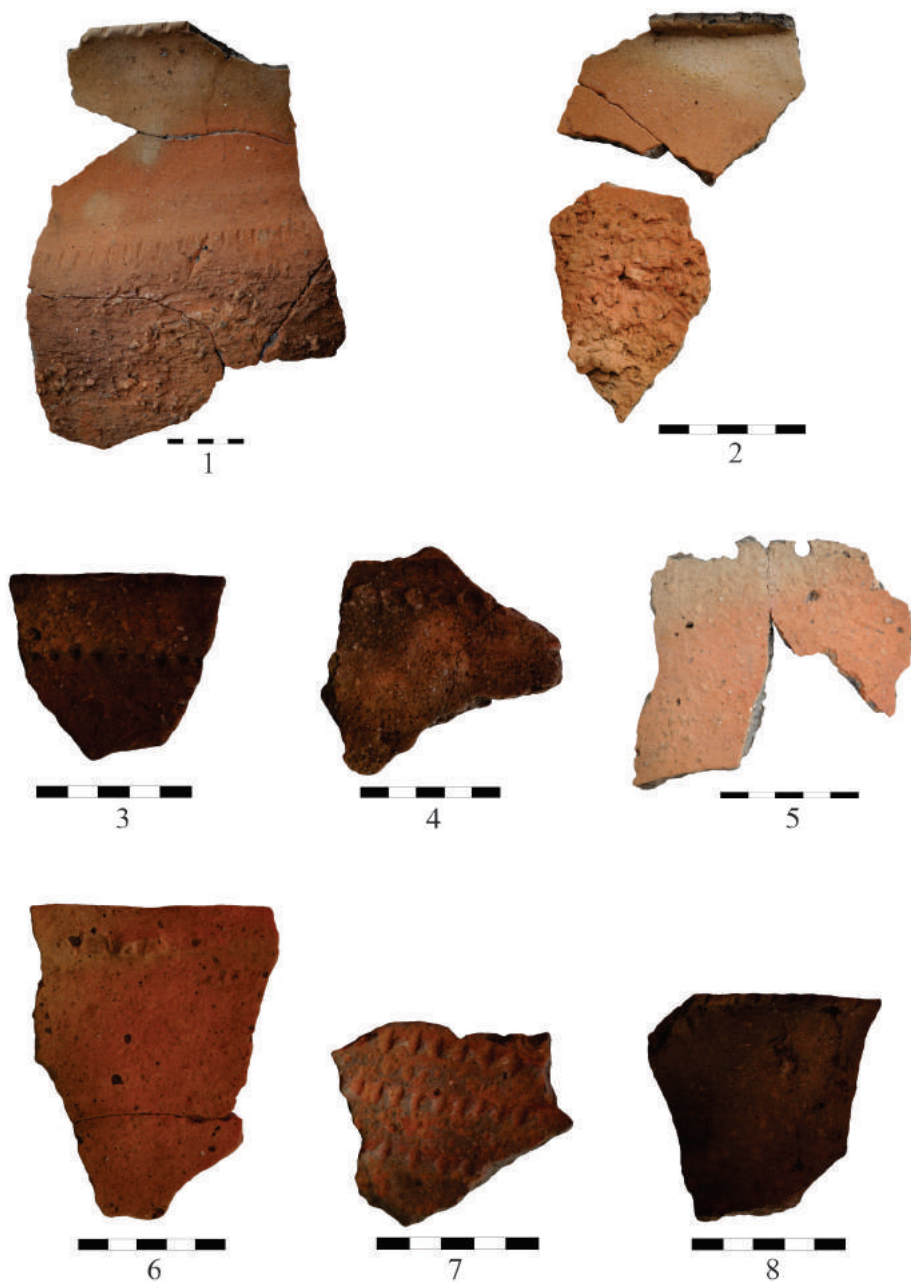
Planșa VI. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), profil secționare pe direcție nord-sud (1); complexul 43 (2).

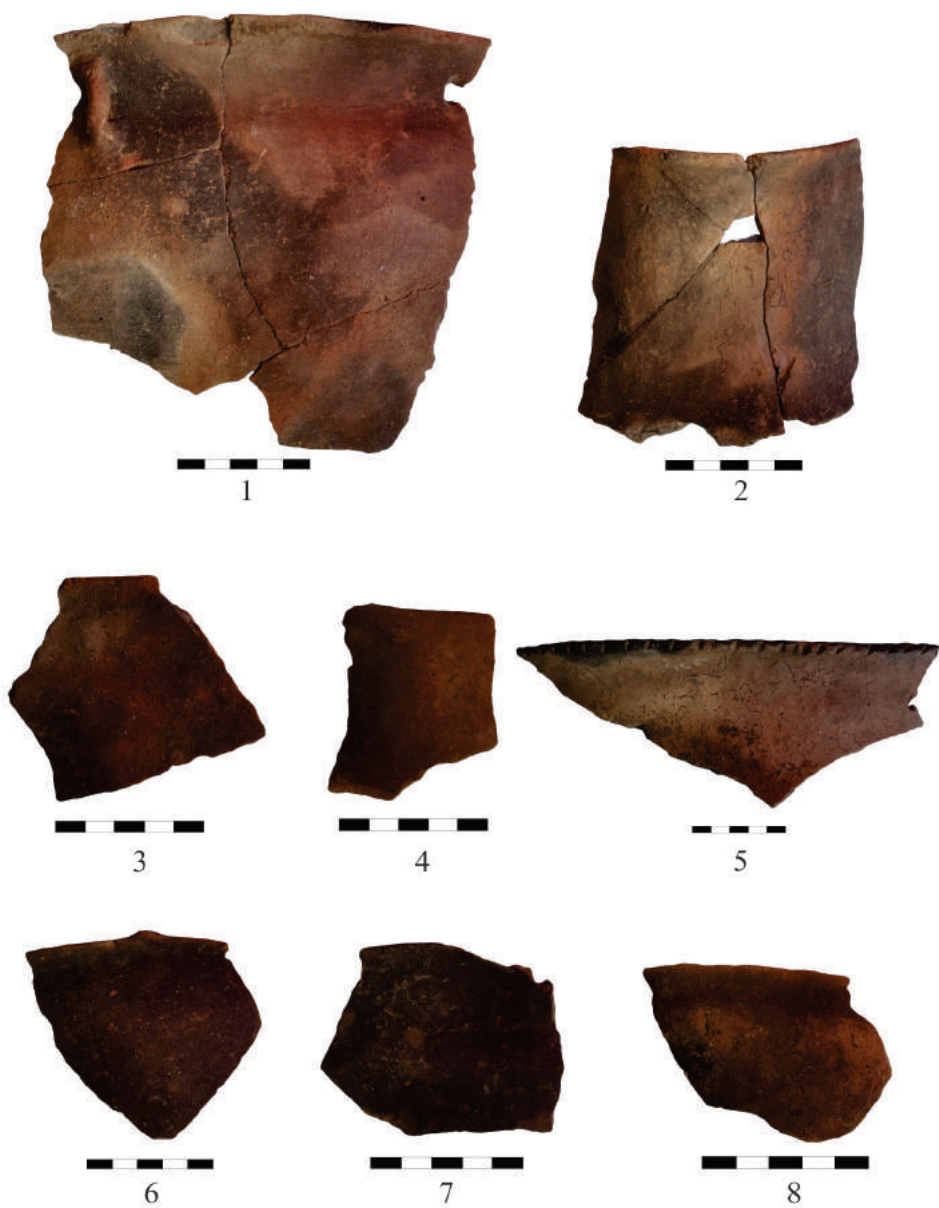
Planșa VII. Complexul 43, grund (1); Complexul 15, grund și profil (2).

Planșa VIII. Complexele 15 (locuință) și 20 (cuptor), plan (1) și profil de la secționarea complexelor (2).

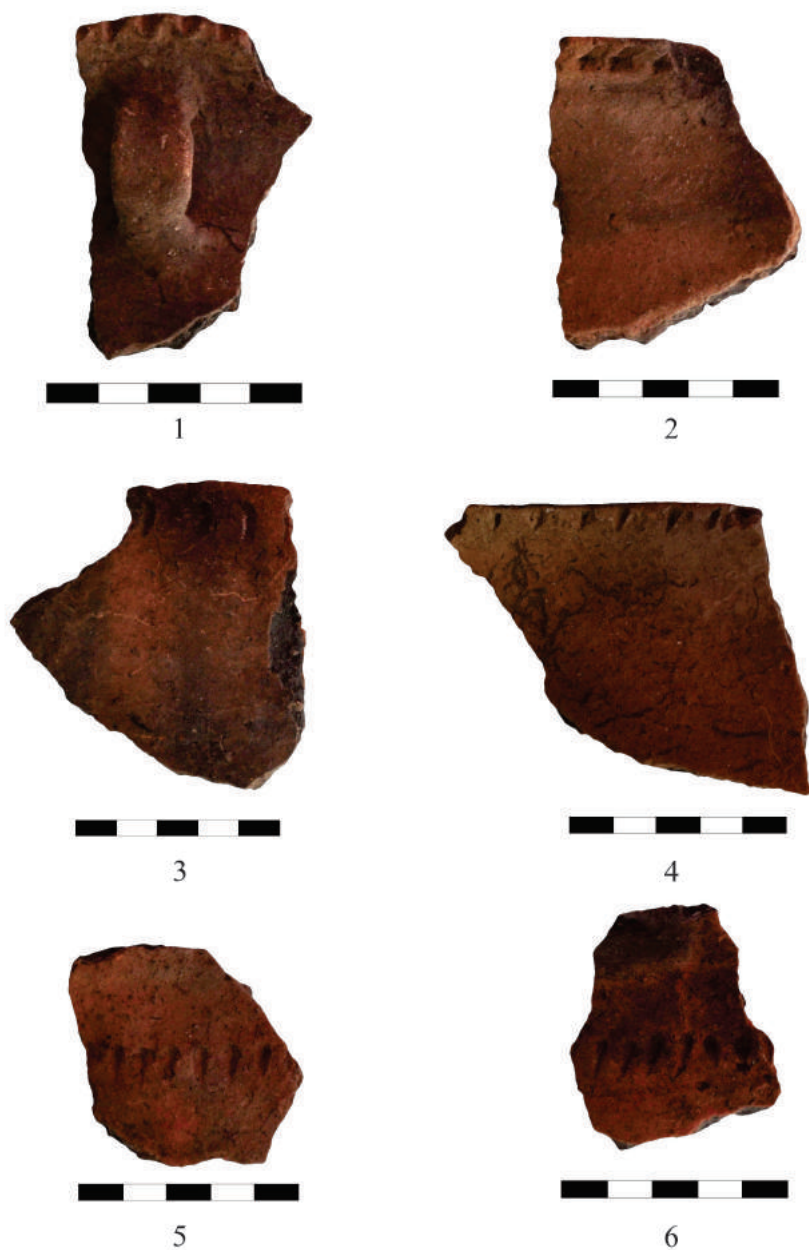
Planșa IX. Fragmente ceramice din complexe 2 (1-2) și 15 (3-8).

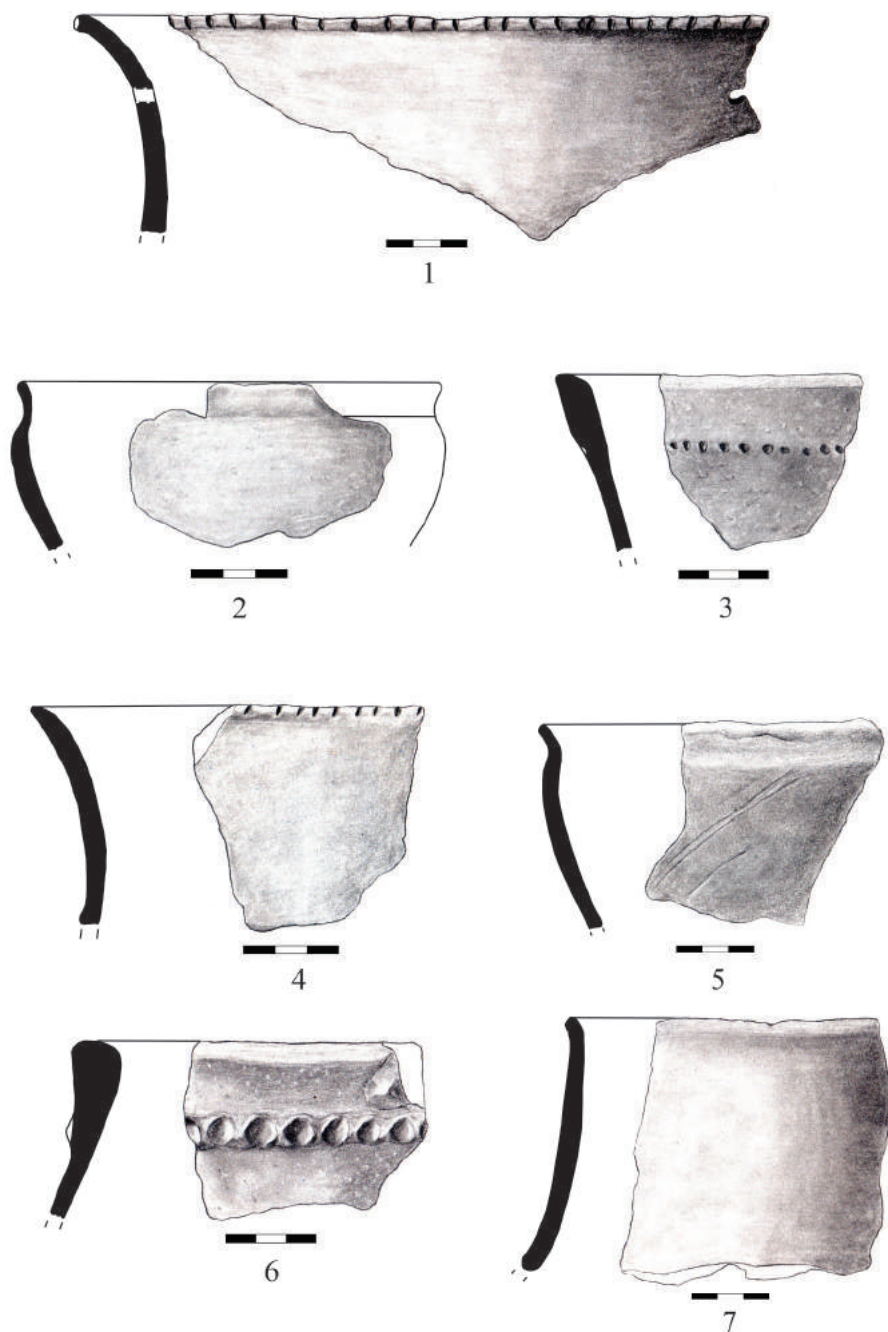
Planşa X. Fragmente ceramice din complexul 15 (1-8).

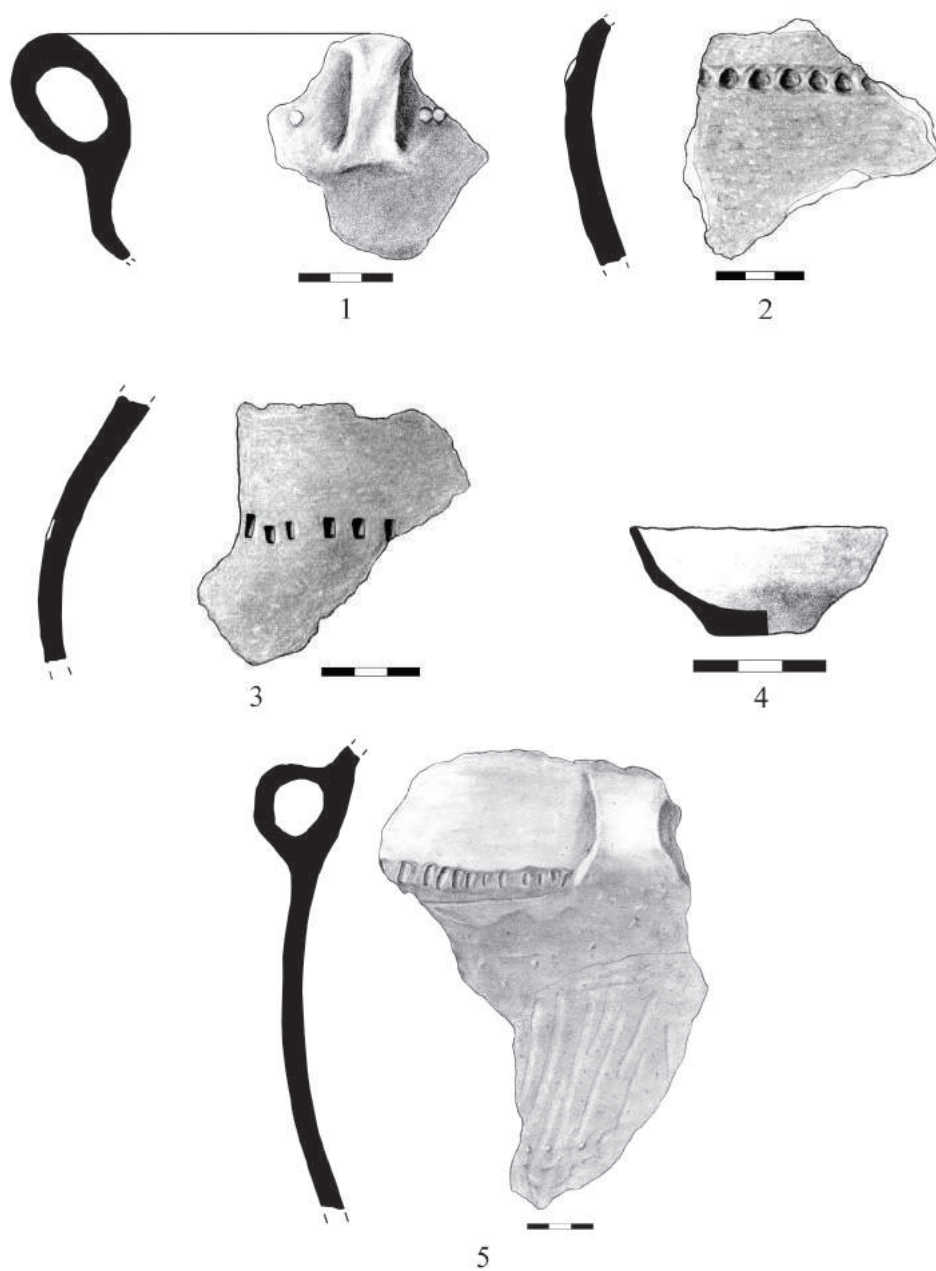
Planșa XI. Fragmente ceramice din complexul 15 (1-7).

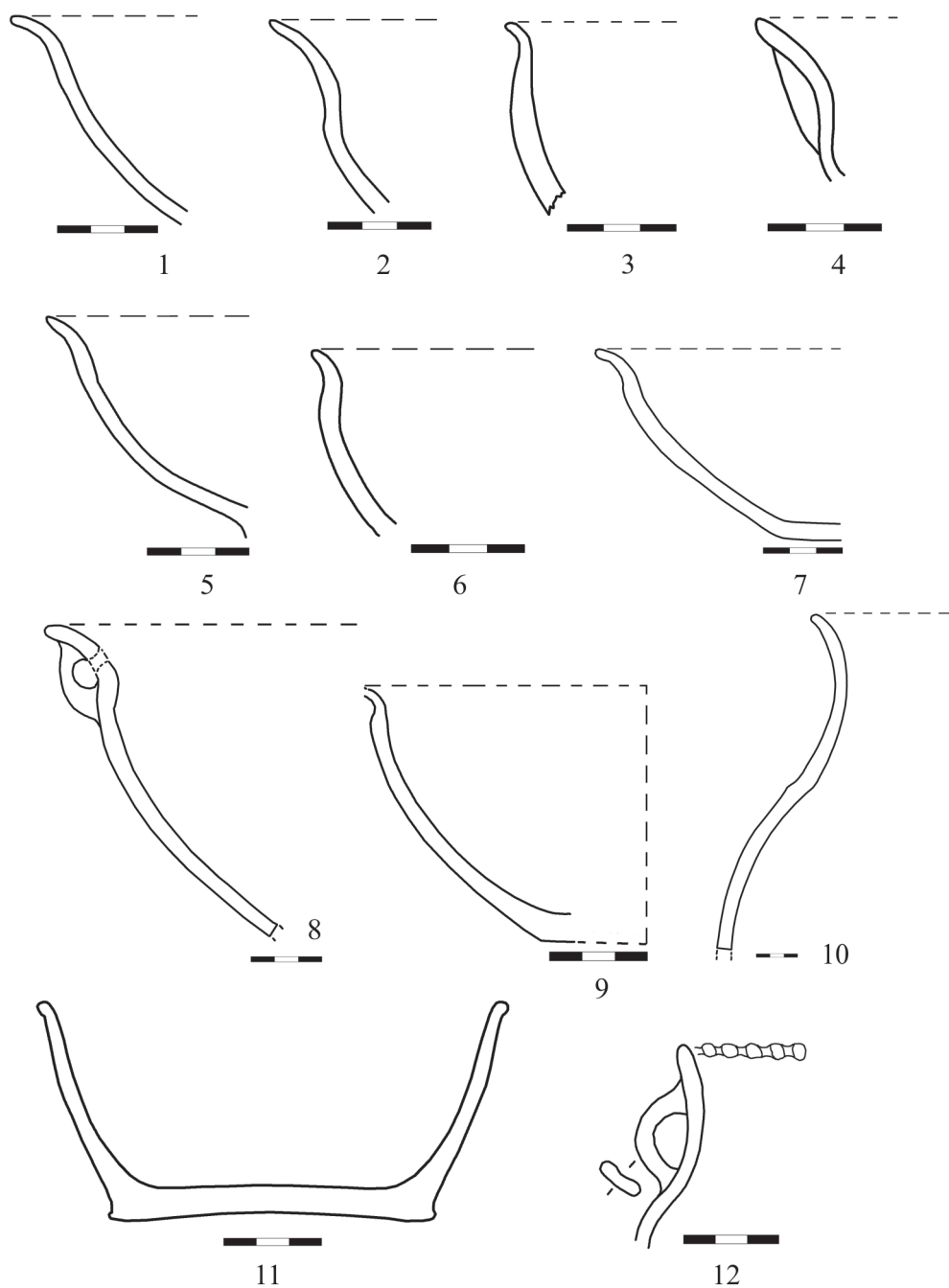
Planşa XII. Fragmente ceramice din complexul 43 (1-6).

Planșa XIII Tipuri de vase descoperite în Complexul 15 (1-7).

Planșa XIV. Tipuri de vase descoperite în Complexul 15 (1-4) și Complexul 43 (5).

Planșa XV. Tipuri de vase descoperite în Complexele 2 (10), 15 (1-9, 11) și 43 (12).